

Instans: Valnämnden
Tid: 2022-05-18 kl. 18:00
Plats: Sämsjön (B) Kommunhuset

Tomas Svennberg
Valnämndens vice ordförande

Linnea Nilsson
Sekreterare

Förslag på justerare: Birger Lundell (M)

Information:

- VN = slutgiltigt beslut fattas i valnämnden
- KS = slutgiltigt beslut fattas i kommunstyrelsen.
- KF = slutgiltigt beslut fattas i kommunfullmäktige.
- Info = Information.
- Ett X markerar att handlingar finns bifogade i kallelsen.
- VS markerar att handlingar presenteras vid sammanträdet.

<i>KL</i>	<i>NR</i>	<i>Besluts -organ</i>	<i>Ärende</i>	<i>DNR</i>	<i>Handlingar bifogas</i>	<i>Föredragande/ Kommentar</i>
18.00			Sammanträdets öppnande			Ordförande
			Upprop			Nämndsamordnare
			Val av justerare och tid för justering			Ordförande
18.05	1	INFO	Förvaltningen informerar	--	--	Nämndsamordnare
18.10	2	VN	Val av röstmottagare och ordförande/vice ordförande till röstmottagningsställen under valen 2022	VN 8/2022	X	Ordförande
18.20	3	VN	Val av ambulerande röstmottagare under valen 2022	VN 8/2022	X	Ordförande
18.30	4	VN	Propaganda i anslutning till röstmottagningsställe	VN 13/2022	X	Ordförande
18.40	5	VN	Utbildningsplan för röstmottagare	VN 11/2022	X	Ordförande
18.50	6	VN	Kompletterande val av röstningslokaler (förtidsröstning)	VN 6/2022	X	Ordförande

Val av röstmottagare och ordförande/vice ordförande till röstmottagningsställen valen 2022

Sammanfattning

Enligt 3 kap 6 § Vallagen (2005:837) ska det på varje röstmottagningsställe finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras. Valnämnden beslutade den 27 april att samtliga fem vallokaler ska bemannas med tio röstmottagare vardera, varav en ordförande och en vice ordförande per lokal och att röstningslokalerna ska bemannas med fyra röstmottagare per pass (pass om 3–4 timmar). Valnämnden beslutade även att det i varje röstnings- och vallokal ska finnas minst en röstmottagare med tidigare erfarenhet av val. Enligt 3 kap 4 § vallagen får endast den som har fått sådan utbildning som behövs förordnas för uppdraget som röstmottagare.

Schema för röstmottagning under förtidsröstning och valdag distribueras till valda röstmottagare och ordförande/vice ordförande i vallokal i samband med utskick av kallelse till utbildning för röstmottagare och ordförande/vice ordförande i vallokal.

Listor på röstmottagare samt ordförande och vice ordförande i vallokalerna kommer att skrivas ut och presenteras för valnämnden under sammanträdet den 18 maj.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-05-05

Vid sammanträde – Lista röstmottagare valen 2022

Vid sammanträde – Inkomna intresseanmälningar för röstmottagare valen 2022

Vid sammanträde – Lista ordförande och vice ordförande i vallokalen valen 2022

Förslag till beslut

- Röstmottagare förordnas enligt bilaga under förutsättningen att de genomgår valnämndens utbildning för röstmottagare.
- Ordförande och vice ordförande förordnas enligt bilaga under förutsättningen att de genomgår valnämndens utbildning för röstmottagare.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

För kännedom till: Valda röstmottagare och ordförande/vice ordförande vallokal, lönenheten

Val av ambulerande röstmottagare valen 2022

Sammanfattning

Enligt vallagen har väljare som på grund av sjukdom, funktionsnedsättning eller ålder och inte själva kan ta sig till ett röstmottagningsställe, möjlighet att begära att få lämna sina valsedlar till en av valnämnden särskilt förordnad ambulerande röstmottagare. De ambulerande röstmottagarna är anknuten till en stationär röstningslokal där de lämnar in rösterna. De ambulerande röstmottagarna ska kunna uppvisa ID-handling när de lämnar in uppsamlade röster i röstningslokalen. Om den ambulerande röstmottagaren lämnar in rösten i en lokal för förtidsröstning måste väljarens röstkort också lämnas in.

Enligt 3 kap 4 § Vallagen (2005:837) får endast den som har fått sådan utbildning som behövs förordnas för uppdraget som röstmottagare. Ambulerande röstmottagare har samma status som övriga röstmottagare, vilket innebär att skyldigheten att utbilda även gäller dessa.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-05-05

Förslag till beslut

- Följande personer från administration- och kommunikationsenheten förordnas till ambulerande röstmottagare under förutsättningen att de genomgår utbildningen för ambulerande röstmottagare:
 - Linnea Nilsson
 - Jesper Labardi
 - Mirjana Lind
 - Lea Greim
 - Rebecca Fihn
 - Markus Larsson
- Samtliga ambulerande röstmottagare är anknutna till röstningslokalen Biblioteket Herrljunga

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Propaganda i anslutning till röstmottagningsställen

Sammanfattning

Av 8 kap 3 § vallagen framgår att det på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme nära ett röstmottagningsställe inte får förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val. Väljaren ska kunna vara ostörd och skyddad för varje form av påverkan under själva valhandlingen. Valprovsningsnämnden har efter föregående val uttalat att företrädare för olika partier enligt tradition får dela ut valedlar utanför röstmottagningsställen under pågående röstning. Partifunktionärer med banderoller eller annan klädsel eller utrustning som är partipolitisk får dock inte uppehålla sig i röstningslokal eller anslutande utrymme. Om partifunktionärer ska gå in i röstmottagningslokaler måste de ta av sig banderoller och liknande.

Det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen i lokalen medan röstningen pågår. För att underlätta röstmottagarnas arbete rekommenderar Länsstyrelsen att valnämnderna fattar ett principbeslut avseende vad som är att betrakta som propaganda på eller i ett utrymme nära ett röstmottagningsställe i den egna kommunen.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-05-05

Ställningstagande om värdeneutrala röstmottagningsställen och förbud mot propaganda

Förslag till beslut

- Följande definieras som partipolitisk propaganda i anslutning till röstningsmottagningsställe och är därmed förbjudet i Herrljunga kommun:
 - Hålla tal i eller i direkt anslutning till röstmottagningsställe.
 - Att bära partisymboler inne på ett röstmottagningsställe.
 - Affischering och banderoller i eller utanpå den byggnad som används som röstmottagningsställe.
- Röstmottagare ansvarar för ordningen i lokalen under den tid de tjänstgör enligt schema.

Moa Andersson
Nämndsamordnare

För kännedom till: Partigrupper, röstmottagare via utbildning

Ställningstagande om värdeneutrala röstmottagningsställen och förbud mot propaganda

Valmyndighetens ställningstaganden innehåller en redogörelse för myndighetens uppfattning i rättsliga frågor. De är styrande för Valmyndighetens verksamhet och vägledande för valadministrationen.

Detta ställningstagande har uppdaterats och ersätter därmed tidigare beslutat ställningstagande från den 3 september 2021.

1 Sammanfattning

Ett röstmottagningsställe ska inte ha anknytning till viss politisk sammanslutning och bör inte ha en sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstning. På ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta får det inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val.

Sådana röstmottagningsställen bör väljas som underlättar röstning för alla väljare. När lokaler utses ska god tillgänglighet för väljarna därför väga tyngre än en i övrigt bättre lämpad lokal, även om den har anknytning till ett företag, en religiös sammanslutning eller dylikt. En lokal med politisk anknytning som kan uppfattas som icke värdeneutral ska däremot inte användas. Det får heller aldrig förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val på röstmottagningsställe eller i utrymme intill detta.

Finns tveksamhet om propaganda kan komma att förekomma i närheten av röstmottagningsstället eller om lokalen kan uppfattas ha politisk anknytning rekommenderar Valmyndigheten att man undviker att använda lokalen som röstmottagningsställe.

Valnämnden bör göra en ny bedömning av lämpligheten hos de lokaler som avses användas som röstmottagningsställe med beaktande av förbudet mot propaganda och utifrån de kriterier som finns i detta ställningstagande inför varje val. I de fall något kriterium tillåts stå tillbaka bör valnämnden motivera vad som gör att man ändå väljer den lokalen.

Det är inte tillåtet att uppträda som röstmottagare i klädsel som är partipolitisk. Partifunktionärer med banderoller eller annan klädsel eller utrustning som är partipolitisk får inte uppehålla sig på röstmottagningsställe eller i anslutande utrymme. Om partifunktionärer ska gå in sådana lokaler måste de ta av sig banderoller och liknande. Reglerna om propaganda innebär aldrig att den grundlagsskyddade rätten till religionsfrihet kan inskränkas. Det innebär att det alltid är tillåtet att bära religiös klädsel på och intill ett röstmottagningsställe.

2 Frågeställning

Hur ska ett röstmottagningsställe bedömas vara värdeneutralt och vad avses med förbud mot propaganda på ett röstmottagningsställe eller i utrymme intill detta?

3 Gällande rätt m.m.

Vallagen syftar till att ge väljarna ett skydd mot att utsättas för påverkan vid röstningsförfarandet. Detta regleras bland annat i bestämmelser om kravet på värdeneutrala röstmottagningsställen och förbud mot propaganda.

3.1 Krav på värdeneutrala vallokaler och röstningslokaler

Enligt 4 kap. 20 och 22 §§ vallagen (2005:837) angående vallokaler och röstningslokaler ska varje kommun se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstmottagningsställen och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Vidare framgår av samma bestämmelser att en vallokal respektive röstningslokal ska vara tydligt avgränsad och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen. Den ska inte ha anknytning till viss politisk sammanslutning. Lokalen bör inte ha en sådan anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstning.

I förarbeten till bestämmelserna uttalade regeringen att för att kunna uppnå ett högt valdeltagande är det av stor vikt att det finns lätt tillgängliga röstningslokaler. Platser där ett stort antal personer vistas eller passerar är från den synpunkten mycket lämpliga. Det måste dock vara klart inom vilket område röstmottagarna har befogenhet och skyldighet att upprätthålla sådan ordning som förutsätts för att väljaren ostört ska kunna genomföra sin valhandling. Regeringen uttalade att röstmottagningsstället behöver vara klart avgränsade, t.ex. genom avskärmning eller på liknande sätt, så att det i förhållande till omgivande verksamheter skapas ett klart avgränsat utrymme där röstningen äger rum. Det är valnämnden som ansvarar för att det finns lämpliga lokaler för röstmottagning, och därmed för att röstmottagningsstället utformas på ett lämpligt sätt för ändamålet. Det kan enligt förarbetena dock vara lämpligt att valnämnden rådgör med länsstyrelsen om detta inför prövningen av vilka lokaler som ska användas i valet.¹

Det ligger i sakens natur att kommunens egna lokaler, t.ex. kommunkontor, skolor och bibliotek används som röstmottagningsställe. Det finns dock inget som hindrar en kommun från att använda lokaler som tillhör någon annan huvudman, t.ex. en förskola eller skola som ägs och drivs i privat regi. Det är en självklar utgångspunkt och målsättning att lokaler som används för röstmottagning bör uppfattas som värdemässigt neutrala av väljarna. Om det kan antas att en väljare kan komma att påverkas i samband med röstningen på grund av att röstningen äger rum i en lokal som på ett eller annat sätt präglas av att den har anknytning

¹ Prop. 2013/14:124 (Ökad effektivitet, säkerhet och tillgänglighet i valförfarandet) s. 19 f.

till en viss organisation, kan det hävdas att lokalen inte kan uppfattas som värdemässigt neutral. Detta torde i första hand vara aktuellt i fråga om lokaler som har anknytning till organisationer med politiska kopplingar. Den värdemässiga neutraliteten kan också ifrågasättas om det kan antas att vissa väljare kommer att avstå från att använda en viss lokal av t.ex. religiösa skäl. Ett annat förhållande som kan medföra att den värdemässiga neutraliteten kan ifrågasättas är t.ex. att röstmottagning anordnas i lokaler dit tillträdet är begränsat till dem som arbetar i lokalerna och att det bland dem finns påtagliga kopplingar till en eller flera organisationer med politisk anknytning.²

Av förarbetena framgår vidare att man inte kan bortse från de problem som kan komma att uppstå för kommuner att erbjuda goda möjligheter för väljare att rösta i tillgänglighetsanpassade lokaler om kommitténs förslag genomförs fullt ut. Förutsättningarna för vilka lokaler som kan användas skiljer sig åt från kommun till kommun. För att gagna ett högt valdeltagande ska kravet på god tillgänglighet ges företräde framför ett tvingande krav på att lokaler undantagslöst måste vara utformade så att de uppfattas som värdemässigt neutrala och sakna varje anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag. Dock valde regeringen att slå fast att ett lägsta krav på lokaler för röstmottagning är att dessa inte ska ha anknytning till en viss politisk sammanslutning.³

Risken för att en väljare ska påverkas i sin valhandling framstod enligt regeringen ifråga om kravet på värdeneutrala lokaler som försumbar när röstmottagning anordnas i t.ex. köpcentrum, förskolor eller äldreboenden. Detta gäller oberoende av om verksamheten i dessa lokaler drivs i kommunal regi eller privat regi.⁴

3.2 Grundläggande fri- och rättigheter

I 2 kap. 1 § regeringsformen (1974:152) garanteras alla gentemot det allmänna yttrandefrihet, det vill säga frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor, samt religionsfrihet, det vill säga frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.

3.3 Förbud mot propaganda

På röstmottagningsställe eller i utrymme intill detta får det, enligt 8 kap. 3 § vallagen, inte förekomma propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val.

Förbudet mot politisk propaganda har sina rötter i äldre lagstiftning. Syftet med regleringen är att väljaren ska vara ostörd och skyddad från varje form av påverkan under själva valhandlingen och bestämmelsen utgör ett led i att trygga genomförandet av fria och hemliga val. I tidigare lagstiftning talades om propagandaförbud i form av ett förbud mot tal och tryckta eller skrivna uttalanden.⁵ Vidare har propaganda beskrivits som ett begrepp som i sin bredaste mening är ett budskap där avsändaren vill få mottagaren att ändra uppfattning eller övertygelser och i förlängningen sitt beteende. I en sådan bred förståelse av begreppet ryms

² Prop. 2013/14:124 s. 21

³ Prop. 2013/14:124 s. 21 f.

⁴ Prop. 2013/14:124 s. 22

⁵ Prop. 2021/22:52 (Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning) s. 39

konventionell politisk påverkan från t.ex. politiska partier, företag och intresseorganisationer.⁶

2020 års valutredning genomförde en enkätundersökning vari 80 procent av landets kommuner deltog. 60 procent av kommunerna hade antagit riktlinjer för politiska aktiviteter och reglerat bl.a. minsta avstånd mellan politiska aktiviteter och röstmottagningens entré i meter eller genom av att använda sig av utryck som utom syn- och hörhåll, minsta avstånd till affischering och partiföreträdarnas utdelning av valsedlar samt tillåtligheten av partisymboler på kläder inne i val- och röstningslokaler.⁷

Valprovsnämnden har i beslut som rörde förtidsröstning uttalat att förbudet mot propaganda får tolkas så att förbudet inte är begränsat endast till utrymmen som ligger i omedelbar anslutning till ett röstmottagningsställe. Enligt nämnden torde det knappast vara möjligt eller ens lämpligt att i föreskrifter precisera hur stort utrymme som omfattas av förbudet. En bedömning måste göras i det enskilda fallet, utifrån platsens särskilda förutsättningar att ge skydd för väljarna mot att utsättas för politisk propaganda under valhandlingen. Valprovsnämnden menade vidare att det är av betydelse vilken omfattning den politiska propagandan har och i vilka former de politiska partierna söker fånga väljarnas intresse.⁸ Valprovsnämnden har vidare uttalat at företrädare för olika partier enligt tradition får dela ut valsedlar utanför röstmottagningsställen under pågående röstning. Partifunktionärer med banderoller eller annan klädsel eller utrustning som är partipolitisk får dock inte uppehålla sig i röstningslokal eller anslutande utrymme. Om partifunktionärer ska gå in i röstmottagningslokaler måste de ta av sig banderoller och liknande.⁹

Regeringen har vidare i förarbeten, rörande förstärkt skydd för väljarna på röstmottagningsställe, angående frågan om förbud mot propaganda uttalat att det knappast är möjligt eller lämpligt att i vallagen närmare precisera hur stort utrymme som omfattas av förbudet mot propaganda. En bedömning måste göras i det enskilda fallet.¹⁰

4 Bedömning

4.1 Kriterier vid val av lokal

Att hitta lämpliga lokaler som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta, samtidigt som de är tydligt avgränsade och även i övrigt lämpade för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen, är redan det en utmaning för valnämnderna. Lokalen ska därtill uppfattas som värdeneutral. Propaganda eller annat som syftar till att påverka eller hindra väljarna i deras val får inte förekomma på ett röstmottagningsställe eller i ett utrymme intill detta. Lokalen ska vara tillgänglighetsanpassad och det saknas dispensmöjlighet från detta krav.

Valmyndigheten rekommenderar att valnämnden gör en bedömning av lämpligheten för varje röstmottagningsställe. Om lokalens utformning medför att man inte kan upprätthålla

⁶ SOU 2020:56 (Det demokratiska samtalet i en digital tid) s. 31

⁷ Prop. 2021/22:52 s. 39

⁸ VPN 2010:36

⁹ VPN 1992:1, 1994:26 och 1994:38

¹⁰ Prop.2021/22:52 s. 37 f.

förbud mot propaganda ska lokalen inte användas. Resterande kriterier kommer inte alltid att kunna uppfyllas. Vilka av dessa kriterier som väger tyngst varierar beroende på kommunens förutsättningar. Valnämnden bör i sin bedömning vid val av lokal kunna ange vilka avvägningar som har gjorts för den specifika platsen och kunna särskilt motivera varför eventuella kriterier inte har kunnat uppfyllas. Valnämnden bör göra en ny bedömning inför varje val.

I kommuner med mycket landsbygd är till exempel avvägningar som avstånd och restid väsentliga. I andra kommuner är angelägna avvägningar till exempel att det inte får bildas för mycket köer och trängsel. Genom att välja fler strategiska platser för röstningslokaler ökar sannolikheten att de röstande sprider ut sig så att det inte skapas folksamlingar. Även öppettiderna är en del av pusslet. Har kommunen exempelvis en röstningslokal vid en knytpunkt för kollektivtrafik kan den med fördel ha längre öppettider än en mindre välbesökt plats. På samma sätt lär röstning i köpcenter samla mer folk under helger än under vardagarna och det kan därför finnas skäl att i högre grad förlägga öppettiderna på helgerna. Valnämnden bör planera så gott det går för att undvika köbildning, genom val av tillräckligt många strategiska platser och lämpliga öppettider.

Valmyndigheten rekommenderar följande kriterier och egenskaper gällande lämpliga röstmottagningsställen. Kriterierna är listade utan inbördes ordning.

- Tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning
- Lokalens förutsättningar att underlätta för väljarna att rösta
- Geografiskt avstånd för väljaren
- Praktisk placering, t.ex. närhet till annan service
- Lokalens förutsättningar vad gäller trängsel och köer
- Möjligheter till avgränsning, avskärmning och avskildhet
- Väljaren ska uppfatta lokalen som värdeneutral

Kravet om förbud mot propaganda måste alltid kunna upprätthållas.

4.2 Vårdeneutrala lokaler

4.2.1 Kommunkontor, skolor, bibliotek och köpcentrum

Lämpliga lokaler som valnämnder använder som förtidsröstningslokaler och vallokaler är ofta kommunkontor, skolor och bibliotek. Det finns inget som hindrar att valnämnden använder lokaler i annan regi än kommunens, till exempel en förskola, en skola eller ett vård- och omsorgsboende som ägs och drivs privat. En galleria eller ett köpcentrum består normalt av flera olika butiker, väljarna bör därmed generellt inte förknippa lokalen med en viss butik och påverkas av detta, värdeneutraliteten kan därmed inte sägas vara ett hinder mot att ett röstmottagningsställe inrättas där. Valmyndigheten vill dock uppmärksamma att det i ett köpcentrum kan uppstå problem vad gäller möjligheter till avgränsning och avskildhet. Vidare finns såsom anges nedan skäl att ta hänsyn till förbudet mot propaganda på sådana platser.

Det som formulerats i lagtexten är att kommunerna inte bör använda lokaler som har en anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag. Valnämnden måste enligt förarbetena fråga sig om det kan leda till att valdeltagandet sjunker på grund av att vissa lokaler nyttjas eller inte nyttjas. I den avvägning som valnämnden gör när den ska bestämma om en lokal är lämplig, måste det vägas in om väljarna går miste om närhet och

tillgänglighet. Det kan exempelvis bli svårare för personer med funktionsnedsättning att rösta, om vissa lokaler inte kan användas. När lokaler utses ska god tillgänglighet för väljarna väga tyngre än en i övrigt bättre lämpad lokal, även om den har anknytning till ett företag, en religiös sammanslutning eller dylikt.

4.2.2 Begränsat tillträde

Valmyndigheten anser att lokaler där tillträdet är begränsat på grund av begränsade eller mindre fasta öppettider är mindre lämpliga att använda. Som indirekt framgår av 3 kap. 5 § vallagen innebär detta självklart inte ett hinder mot så kallad röstning med begränsat tillträde där valnämnden anordnar röstmottagning på sjukhus, kriminalvårdsanstalt, häkte eller liknande inrättning.

4.2.3 Församlingshem

Det är vanligt att valnämnder använder till exempel församlingshem och dessa bedöms ofta ha god tillgänglighet. Inte minst på glesbygden kan det vara det mest lämpliga alternativet. Av förarbetena framgår att önskemålet att inte försämra möjligheterna att rösta i glesbygden var ett skäl att inte helt förbjuda lokaler med religiös anknytning. Efter en avvägning av kriterierna ovan kan därför vallagens ”bör” resultera i att valnämnden kan använda församlingshem som röstmottagningsställe.

4.2.4 Skola med religiös huvudman

Även om det i förarbetena nämns att det faktum att en skola har en annan huvudman än en kommunal inte är ett hinder mot att använda lokalen som röstmottagningsställe, skulle situationen kunna uppfattas annorlunda om huvudmannen är en religiös sammanslutning. Det är enligt Valmyndighetens bedömning viktigt att valnämnderna i dessa fall inte glömmer att göra en avvägning enligt kriterierna ovan.

4.2.5 Folkets hus och bygdegårdar

Av lagtexten följer vidare att en lokal som kan uppfattas som att den har anknytning till en politisk sammanslutning, inte ska användas. Ett exempel som ofta lyfts i dessa sammanhang är Folkets hus och bygdegårdar. Folkets hus finns på många orter och skulle kunna ses som en möjlig lokal för röstmottagning. Folkets hus startades emellertid då arbetarrörelsen hade behov av lokaler för sina politiska och fackliga möten och har sedan dess varit starkt förknippade med det socialdemokratiska partiet. Idag finns dock många Folkets hus där kommunen är huvudman för byggnaden och använder den som en allmän samlingslokal med mötesplatser för kulturevenemang och aktiviteter. För det fall valnämnden vill använda sig av ett Folkets hus som inte längre drivs av en politisk förening bör den vid bedömning av kriterierna ovan även väga in på vilket sätt byggnaden används idag och hur de röstberättigade kan förväntas uppfatta lokalen. Om valnämnden då finner att lokalen numera saknar politisk koppling och att det saknas bättre alternativ skulle lokalen kunna användas som röstmottagningsställe.

På liknande sätt har bygdegårdar kommit att förknippas med Centerpartiet, som på den tiden det kallades Bondeförbundet ofta uppförde och förvaltade bygdegårdar. På samma sätt som för Folkets hus får en valnämnd som vill använda sig av en bygdegård som inte längre drivs av en politisk förening, vid bedömningen av kriterierna ovan väga in på vilket sätt byggnaden används idag och hur de röstberättigade kan förväntas uppfatta lokalen.

4.2.6 Studieförbunds lokaler

De flesta studieförbund har även de vuxit fram ur olika politiska eller religiösa inriktningar och det finns därför risk att deras lokaler inte uppfattas som värdeneutrala. På samma sätt som ovan behöver en bedömning göras i de fall det skulle kunna bli aktuellt att nyttja en sådan lokal.

4.2.7 Folkhögskolor

Vad gäller folkhögskolor är många bundna till föreningar, stiftelser, folkrörelser eller ideella organisationer. De folkhögskolor som drivs av regionerna bör enligt Valmyndigheten anses vara värdeneutrala. Vad gäller övriga folkhögskolor bör valnämnden liksom ovan fundera på om skolan har anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstningen eller anknytning till en viss politisk sammanslutning. Folkhögskolor med politisk anknytning ska då inte användas som röstmottagningsställe. En folkhögskola med anknytning till en viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som skulle kunna påverka väljaren i samband med röstningen bör endast användas då valnämnden kommit fram till att andra kriterier väger tyngre och det saknas bättre alternativ.

4.2.8 Utsmyckning av lokal

Även om lokalen på pappret kan förefalla värdeneutral kan intrycket för väljaren förändras genom eventuell utsmyckning. För det fall kriteriet värdeneutralitet tvingas stå tillbaka för att andra kriterier väger tyngre kan exempelvis religiösa symboler avlägsnas från röstmottagningsstället för att öka dess värdeneutralitet. Detta bör enligt Valmyndigheten ske om det kan genomföras utan att göra åverkan på lokalen och utan att arbetsinsatsen blir orimligt omfattande. Att lokalen inte ska ha anknytning till viss politisk sammanslutning medför enligt Valmyndigheten att den inte heller ska ha utsmyckning som anknyter till viss politisk sammanslutning.

4.3 Förbud mot propaganda

Förbudet mot propaganda innebär att väljaren ska vara ostörd och skyddad från varje form av påverkan under själva valhandlingen. Valnämnden bör vid valet av lämpliga lokaler beakta avstånd till sådant utrymme där politiska evenemang eller liknande kan förekomma.

Det är inte möjligt för nämnden att i principbeslut precisera exakt hur stort utrymme som ska omfattas av förbudet mot propaganda. Valnämnden bör dock iaktta förbudet vid planering av vilka lokaler som ska användas. En bedömning måste göras i det enskilda fallet utifrån platsens särskilda förutsättningar att ge skydd för väljarna mot att utsättas för politisk propaganda under valhandlingen. Bedömningen får även ske utifrån vilken omfattning den eventuella politiska propagandan kan förväntas ha och i vilka former de politiska partierna kan söka fånga väljarnas intresse. När ett röstmottagningsställe ligger i en offentlig miljö där många människor passerar eller rör sig, t.ex. i en stationsbyggnad, en galleria eller ett köpcentrum, bör valnämnden beakta om där finns en plats där olika anföranden eller framträdanden brukar och kan förväntas ske, exempelvis via en scen, och att köbildning kan komma att uppstå eller att väljare kan komma att vänta på sin tur på annat sätt, exempelvis med kölapp. En sådan plats bör inte användas för röstmottagning.

Vid sidan om uppenbar propaganda såsom partimöten m.m. kan valaffischer, tryckt material, flaggor och vimplor m.m. utgöra propaganda liksom kläder eller banderoller med

partibeteckning. Det är inte tillåtet att uppträda som röstmottagare i sådan klädsel. Partifunktionärer med banderoller eller annan klädsel eller utrustning som är partipolitisk får inte uppehålla sig på röstmottagningsställe eller i anslutande utrymme. Om partifunktionärer ska gå in sådana lokaler måste de ta av sig banderoller och liknande.

Reglerna om propaganda innebär aldrig att den grundlagsskyddade rätten till religionsfrihet kan inskränkas. Det innebär att det alltid är tillåtet att bära religiös klädsel på och intill ett röstmottagningsställe.

Detta ställningstagande har beslutats av Valmyndighetens nämnd.

Utbildningsplan för röstmottagare

Sammanfattning

Under förtidsröstningen och valdagen kommer många både erfarna och nya röstmottagare att arbeta för valnämndens räkning, bland annat med att dela ut valkuvert, hålla ordning i vallokalen samt ta emot och räkna röster. Enligt 3 kap. 5 § 2 st vallagen får endast röstmottagare som har fått en utbildning som behövs för uppdraget förordnas. I Herrljunga förordnar vi röstmottagare innan utbildningen, men i beslutet finns ett villkor att förordnandet förutsätter att röstmottagarna har genomgått den obligatoriska utbildningen.

Valmyndigheten ska enligt 3 kap. 1 § vallagen (2005:837) inför varje val ta fram utbildningsmaterial för valet som ska tillhandahållas länsstyrelserna och valnämnderna. Det är också obligatoriskt för valnämnden att använda det utbildningsmaterial som tillhandahålls av valmyndigheten enligt 2 kap. 5 § 2 st vallagen. Valnämnden får dock ersätta delar av materialet eller komplettera detta om det behövs med hänsyn till lokala förhållanden.

Förvaltningen har tagit fram ett förslag till utbildningsplan för röstmottagare inför valen 2022. I utbildningsplanen framgår upplägg för utbildningen, plan för genomförandet och vilket utbildningsmaterial som ska användas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-05-09

Utbildningsplan för röstmottagare inför valen 2022 daterad 2022-05-06

Förslag till beslut

Utbildningsplan för röstmottagare antas.

Linnea Nilsson
Nämndsamordnare

Utbildningsplan för röstmottagare inför valen 2022

1. Allmänt

Två utbildningstillfällen erbjuds, en för de som ska tjänstgöra under förtidsröstningen och en för de som ska tjänstgöra under valdagen. Detta görs eftersom det finns olika rutiner och utbildningsmaterial från valmyndigheten för förtidsröstningen respektive valdagen.

Förslag på lokal: Kunskapskällan

Tid för utbildning av röstmottagning under förtidsröstningen: tisdag 16 augusti kl. 17.00-19.00

Tid för utbildning av röstmottagning i vallokal: onsdag 17 augusti kl. 17.00-19.00

För att få arbeta på förtidsröstningen eller valdagen krävs att röstmottagaren deltar på respektive utbildningstillfälle. För de röstmottagare som deltar på både förtidsröstning och valdag innebär det att man behöver delta vid båda utbildningstillfällena. I de fallen behöver de inte närvara på den del av utbildningen som berör säkerhet två gånger.

Enligt 3 kap. 5 § 2 st vallagen får endast röstmottagare som har fått en utbildning som behövs för uppdraget förordnas. I Herrljunga förordnar vi röstmottagare innan utbildningen, men i beslutet finns ett villkor att förordnandet förutsätter att röstmottagarna har genomgått den obligatoriska utbildningen.

2. Plan

Innan utbildningen (maj/juni):

- Ett utskick görs till förordnade röstmottagare med inbjudan till utbildning i augusti, förslag på schema under förtidsröstningen/valdagen, handledning för röstmottagare samt länk till digital utbildning från Valmyndigheten.
- Röstmottagare återkommer med eventuella önskemål gällande ändring av schema.
- PowerPoint-presentationerna från valmyndigheten kompletteras med information om lokala förutsättningar och förhållanden.

Under utbildningstillfällena (augusti):

- Presentation av vilka som håller i utbildningen och deras roller i valarbetet.
- Allmän information om vilka röstningslokaler som finns i kommunen, vilka som är ordförande/vice ordförande i respektive vallokal och relevanta kontaktuppgifter.

Besöksadress
HERRLJUNGA KOMMUN
Torget 1 (Box 201)
524 23 HERRLJUNGA

Telefon
0513-170 00
Fax
0513-171 33

E-post
herrljunga.kommun@admin.herrljunga.se
Internet
www.herrljunga.se

- Genomgång av Powerpoint-presentation från valmyndigheten, inklusive praktiska övningsmoment och filmvisning.
- Säkerhetssamtal/utbildning med säkerhetschef. Genomgång av Powerpoint-presentation om bemötande och säkerhet vid röstmottagning.

Efter utbildningstillfällena (augusti):

- Röstmottagare skickar in sitt utbildningsintyg efter godkänt kunskapstest från den digitala utbildningen. De röstmottagare som närvarat på den fysiska utbildningen och översänt sitt godkända utbildningsintyg betraktas som färdigutbildade.
- Valkansliet skickar ut uppdaterat och fastställt schema för röstmottagare.

3. Underlag och utbildningsmaterial

Valmyndigheten ska enligt 3 kap. 1 § vallagen (2005:837) inför varje val ta fram utbildningsmaterial för valet som ska tillhandahållas länsstyrelserna och valnämnderna. Det är också obligatoriskt för valnämnden att använda det utbildningsmaterial som tillhandahålls av valmyndigheten enligt 2 kap. 5 § 2 st vallagen. Valnämnden får dock ersätta delar av materialet eller komplettera detta om det behövs med hänsyn till lokala förhållanden.

- Utbildning från valmyndigheten (tillgänglig [här](#))
 - PowerPoint-presentation om röstmottagning i vallokal
 - I anteckningsfältet nedanför respektive bild i presentationen finns manusstöd för de flesta bilder.
 - PowerPoint-presentation om röstmottagning i förtidsröstningen
 - I anteckningsfältet nedanför respektive bild i presentationen finns manusstöd för de flesta bilder.
 - PowerPoint-presentation om bemötan och säkerhet vid röstmottagning
 - Övningar på praktiska moment, instruktioner finns på Valcentralen
 - Filmer (finns i respektive PowerPoint-presentation)
- Handledning för röstmottagare vid förtidsröstning (tillgänglig [här](#))
- Handledning för röstmottagare i vallokal (tillgänglig [här](#))
- Samtal/utbildning med säkerhetschef
- Digital utbildning för röstmottagare under förtidsröstningen (tillgänglig [här](#))
 - Inkl. kunskapstest med utbildningsintyg
- Digital utbildning för röstmottagare i vallokal (tillgänglig [här](#))
 - Inkl. kunskapstest med utbildningsintyg

Bra länkar

- [Utbildningsmaterial från valmyndigheten](#)
- [Handledning och manualer från valmyndigheten](#)
- [Kommunens handbok för RKR-valen 2022 från valmyndigheten](#)

Kompletterande val av röstningslokaler (förtidsröstning)

Sammanfattning

Förtidsröstningen under valen 2022 pågår från 24 augusti till 11 september. Under denna period är kommunen enligt 4 kap 22 § vallagen skyldig se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Valnämnden valde den 30 mars Biblioteket i Herrljunga, Biblioteket i Ljung och kommunhusets reception till förtidsröstningslokaler för valen 2022. Den 27 april beslutade valnämnden genom § 19 att ge förvaltningen i uppdrag att återkomma till valnämndens sammanträde den 18 maj med förslag på ytterligare röstningslokaler för förtidsröstning.

Förvaltningen har i samverkan med säkerhetschef och fastighetschef sett över lämpliga lokaler i kommunen. Då Biblioteket i Ljung endast hålls öppet på måndagar och torsdagar för förtidsröstning föreslår förvaltning att även Gäsenegården väljs som förtidsröstningslokal i samband med valen 2022.

Inför årets val har såväl valmyndigheten som Länsstyrelsen i Västra Götaland tryckt särskilt på vikten av att tillhandahålla tillgängliga vallokaler. Länsstyrelsen rekommenderar kommunerna att granska sina röstnings- och vallokaler utifrån Myndigheten för delaktighet (MDF) [checklista för tillgängliga val](#). Samhällsbyggnadsförvaltningen har granskat lokalen utifrån checklisten för tillgängliga val. Lokalens fysiska förutsättningar har bedömts utifrån de delar av checklisten som berör tillgängligheten utanför lokalen samt tillgängligheten avseende att ta sin in i, runt i och ut ur lokalen. Då tillgängligheten för lokalen bedömts som god föreslår förvaltningen att valnämnden fattar ett kompletterande beslut om att Gäsenegården används i samband med förtidsröstningen under valen 2022.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-05-05

Checklista för tillgängliga val – nya delen av Gäsenegården

Förslag till beslut

- Gäsenegården väljs till röstningslokal under valen 2022 och hålls öppet mellan den 24 augusti och den 9 september under följande tider
- Tisdag, onsdag och fredag 11.00-19.00

Moa Andersson
Nämndsamordnare

Bakgrund

Inför valen 2022 har såväl valmyndigheten som Länsstyrelsen i Västra Götaland tryckt särskilt på vikten av att tillhandahålla tillgängliga vallokaler. Länsstyrelsen rekommenderar kommunerna att granska sina röstnings- och vallokaler utifrån Myndigheten för delaktighets (MDF) [checklista för tillgängliga val](#).

Samhällsbyggnadsförvaltningen har granskat den nya delen av Gäsenegården utifrån checklistan för tillgängliga val. Lokalens fysiska förutsättningar har bedömts utifrån de delar av checklistan som berör tillgängligheten utanför lokalen samt tillgängligheten avseende att ta sig in i, runt i och ut ur lokalen. Checklistan ger även möjlighet att bedöma lokalen efter genomförd möblering inför förtidsröstningen samt utifrån röstmottagarnas arbetssätt i lokalen, dessa bedömningar kommer att genomföras längre fram i processen.

Röstningslokalerna har även bedömts av säkerhetschef utifrån befintligt brand- och inbrottskydd.

Säkerhetsbedömningar av den nya delen av Gäsenegården

Gäsenegården håller kommunens säkerhetsstandard vilket innebär att det finns ett bra brandskydd med bra utrymningsmöjligheter samt ett acceptabelt skalskydd. Lokalen saknar vissa brandskyltar som ännu inte satts upp efter genomförda renoveringar.

Tillgänglighetsbedömning av biblioteken i Ljung och i Herrljunga

Tillgängligheten utanför Gäsenegården bedöms som god bland annat då den gångväg som leder fram till entrén är jämn, hård och fast så att den är framkomlig även för dem som använder rullstol, rullator eller andra förflyttningshjälpmedel. Lokalens adress är även angöringsadress för färdtjänst och det finns tydligt skyltade parkeringsplatser vilka är reserverad för personer med nedsatt rörelseförmåga inom 25 meters gångavstånd från entrén.

Även tillgängligheten avseende att ta sig in, runt i och ut ur lokalen bedöms som överlag god. Entrédörren är tillräckligt bred för att det ska vara möjligt att komma in med rullstol, dörren saknar tröskel (/låg tröskel) och lokalen har pälsdjursförbud men tillåter ledarhund eller annan hund i tjänst. Stora glasutor är dock inte markerade med kontrastmarkeringar.

Utrymningsvägar är tydligt skyltade och medger säker utrymning för alla oavsett funktionsförmåga. Lokalen bedöms ha bra ljud- och ljusförhållanden och dörrarna in i lokalen kan öppnas med automatisk dörröppnare. I lokalen finns även minst en tillgänglig toalett som är så stor att den fungerar för personer som använder eldriven rullstol.

Juridisk bedömning

Enligt 4 kap 22 § vallagen ska kommunen i val som gäller i hela landet se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Den lokal som används för ändamålet ska enligt lag vara tydligt avgränsad och även i övrigt lämpad för ändamålet så att väljare inte hindras eller störs under röstningen. Lokalen ska inte ha anknytning till en viss politisk sammanslutning och den bör inte ha sådan anknytning till en

Ärende 6

HERRLJUNGA KOMMUN

VALNÄMNDENS
FÖRVALTNING
Moa Andersson

Tjänsteskrivelse
2022-05-05
DNR VN 6/2022 110
Sid 3 av 3

viss religiös sammanslutning eller till ett visst företag som kan påverka väljaren i samband med röstningen.

Enligt 4 kap 24 § vallagen bestämmer kommunen vilka dagar och tider en röstningslokal ska vara öppen för röstning. I varje kommun som valet gäller ska dock minst en röstningslokal vara öppen varje dag under den tid som röstmottagning får ske i röstningslokaler som kommunen har anordnat. På valdagen ska minst en röstningslokal i varje kommun vara öppen för röstmottagning mellan klockan 08.00-20.00.

VN § 19

DNR VN 6/2022 110

Kompletterande val av röstningslokaler (förtidsröstning)

Sammanfattning

Förtidsröstningen under valen 2022 pågår från 24 augusti till 11 september. Under denna period är kommunen enligt 4 kap 22 § vallagen skyldig se till att det finns lämpliga lokaler som kan användas som röstningslokaler och som i fråga om lokalisering, tillgänglighet och öppethållande ger väljarna goda möjligheter att rösta. Valnämnden beslutade genom § 11/2022-03-30 att välja biblioteken i Ljung och Herrljunga samt kommunhuset till röstningslokaler under valen 2022. Enligt vallagen § 24 är kommunen skyldig att hålla minst en röstningslokal öppen varje dag under den tid som röstmottagning får ske i röstningslokaler som kommunen har anordnat. Valnämnden behöver därför fatta ett kompletterande beslut om att hålla kommunhuset öppet för förtidsröstning även den 28 augusti.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse i ärendet daterad 2022-04-12
Valnämnden § 11/2022-03-30

Förslag till beslut

Förvaltningens förslag till beslut:

- Kommunhusets reception väljs till röstningslokal under valen 2022 och hålls öppen söndagen den 28 augusti mellan klockan 11.00-14.00.

Ordföranden föreslår ett tillägg i form av att förvaltningen får i uppdrag att återkomma med förslag på ytterligare röstningslokaler för förtidsröstning 2 till kommande sammanträde i maj.

Beslutsgång

Ordföranden frågar om förvaltningens förslag till beslut antas och finner att så sker.

Ordföranden frågar om ordförandens tilläggsförslag antas och finner att så sker.

Valnämndens beslut

1. Kommunhusets reception väljs till röstningslokal under valen 2022 och hålls öppen söndagen den 28 augusti mellan klockan 11.00-14.00.
2. Förvaltningen får i uppdrag att återkomma med förslag på ytterligare röstningslokaler för förtidsröstning till kommande sammanträde i maj.